

Itsenäisiä maanviljelijöitä

Viime talvena, pakkasten ja pyryjen ollessa kovemmillaan, lähdimme me kaksi — Jokirinteen Ranssu ja minä — talvikalastukselle Massan Lappiin.

Jokirinteen Ranssulla on, niinkuin tiedätte, oma kiinteistönsä siellä Lapissa, ynnä siihen kuuluva irtaimisto, johon muun muassa kuuluu melkoinen varasto talvikalastusvehkeitä.

Te tiedätte kai miten talvikalastusta harjotetaan. Hakataan avanto kyyvärän vahvuiseen jäähän, tai paksumpaan, jos sattuu olemaan, siihen upotetaan ne kojeet joilla talvikalastusta harjotetaan ja jäädään odottamaan punasen lipun kohoamista... Mutta mitäpä siitä selvittelee — tietään tuon taidon jokainen.

Olimme Ranssun kera kalastelleet ja tarinoineet. Enimmäkseen sentään tarinoineet, sillä ilma oli tavallista kylmempää ja kalan vietävät eivät oikein mielineet täkyä pureskella. Kalastuksen päätyttyä ja aterioitua ja tupakoitua lähdimme jalan syten lähimmälle asemalle, sillä hevosella ei oikein sattunut pääsemään, kun tiet olivat tukossa.

Kahlailimme hangen halki lähimpään naapuriin ja siitä yhtä samaa lumista taivalta eteenpäin. Naapurin kohdalla meidät yllätti Jokelan Oatu ja Järvensivun Esa, molemmat vakavia maanviljelijöitä ja ammattimiehiä Lapin raukoilla rajoilla.

Sattui olemaan se aika viime talvena, jolloin useimmat tehtaat olivat käynnissä vain viisi päivää viikossa; mutta se yhteiskunnallisesti tärkeä sappa, jossa Jokirinteen Ranssu ja minä työnsimme, kävi täyttä aikaa.

Esa ja Oatu työnsivät välitökseen sellaisissa sapoissa joissa viisipäiväisiä viikkoja tehtiin. Kun me kahlailimme lumessa asemalle päin, jäivät he tien vierustalle seisomaan ja nauttivat itsenäisyyden tunteista täysin siemauksin. Jopa ehätti Esa huutamaan peräämme, että: "Kahlailkaa vaan Te orjat! toista se on meidän itsenäisten maanviljelijöitten."

He olivat näet niitä itsenäisiä maanviljelijöitä.

Senjälkeen on, kuten te varmaan olette huomanneet, jo lumi sulanut ja ilmat lämminneet, taitavatpa alkaa jo uudestaan kylmetä kun aika ehtii, ja minä olen sen jälkeen ollut tilaisuudessa näkemään paljon itsenäisiä maanviljelijöitä, niinkuin luultavasti tekin. En tiedä onko teitä kateus riivannut näitä itsenäisiä ajatellessa — enkä tiedä varmaan jos kadehtin heitä itsekään — mutta varma olen, että sekä te, että minä olemme usein ajatelleet itsenäistä maanviljelystä, jossa mies ei ole riippuvainen määrätystä pillinpuhalluksesta, eikä tarvitse maksaa korkeita hintoja elintarpeista, mutta jossa mies ei liioin joka viikko palkkaa saa — syystä kun sitä ei sillä erikoisella yritteliäisyyden alalla ruukata viikottain maksaa.

Itsenäisistä maanviljelijöistä kuuluu kirjoitetun paljon kirjoja. Yhden sellaisen olen minäkin nähnyt. Kuuluu kirjoitetun aikana jolloin vehnällä ei ollut rajahintaa eikä eläinten vilja maksanut viidettä dollaria säkki. Siihen aikaan kannatti Mainekin valtiossa kanoja kasvattaa. Nyt ei kuulu kannattavan — kun säkit on kallista nähkääs.

Asiantilan näin perinpohjaisesti muututtua lienee sitten minullakin oikeus kirjoittaa maanviljelyksestä — hm! niin itsenäisistä maanviljelijöistä hän sitä minun pitikin kirjoittaa. Mutta asiaan.

Harjulan Martti.

Massan Lapin tuntevat kaikki new-yorkilaisetkin. Eräillä heistä on siellä oikein kesähuviloita ja viime kesänä sieltä valtion maalta eräät kesävieraat, toiset heistä huvilanomistajia, toiset tavallisia kektivieraita, pömskelivät sata varttia mustikoita, joita "talon" poortareille New Yorkissa tarjoavat. Se oli kauniisti tehty — seurattava esimerkki voisi sanoa, jos sellaista esimerkiksi laajemmista piireissä voitaisiin seurata.

Mutta sitä ei voi. Minä olen nähnyt täällä Massassa sellaistaikin farmikontria jossa mustikat eivät kasva valtion maalla eikä missään. Sielläkin olen tavannut newyorkilaisia; mutta luonnollisista syistä he eivät ole siellä mustikoita poimineet. Siellä, sanoisiko tuota Vermontin Lapiksi, on Harjulan Marttikin farmarina, eläjänä omalla konnullaan.

Martti on entisiä pöydällä istujia. Istuskeli aikansa; leväten aina silloin kuin sesonki oli ohitse, tai satuttiin olemaan lakossa. Sitten eräänä kauniina kesäpäivänä valtasi farmikuume hänet sekä hänen rakkaan aviosiippansa, ja kun Martti on niitä perusteellisia miehiä, niin lähti hän, kera rakkaan aviosiippansa, ulos maaseudulle omaa konnua katastelemaan.

Saapui siippansa kera hauskamatalan asemalle, jonka ympärillä suomalaisia itsenäisiä maanviljelijöitä vuosikymmenen on asustanut. Lähti löytöretkelle luoteiseen johtavaa tietä myöten. Saapui Harjulaan ja mielistyi ensi näkemältä paikkaan niin, että ei hennonnut enää hellittää. Kauts se onkin, Martin paikka. Harjulta näkyy selkeän sään vallitessa "puolen maailmaa". Näkyy laaksoa ja jyrkännettä ja kaukana etäällä siintää, ikäänkun sumun seasta, valkosten vuorten hämärät hahmopiirteet.

Ja maata on Martilla viljalti. Suureksi sanoisivat sellaisen maatilan Massan Lapissa. Mutta täällä, missä maa on mäkiä ja maantieteelliseen neliömaijiin näimollen mahtuu vähintään puolitosta mailia kamaraa, jos sen tavallisella mittanauhalla maata myöten mittaa, täällä on hänen hovinnsa vain tavallinen — ihan kuin kiusaksi käyttävät siellä sanaa — tavallinen...

Oli kaunis kesäpäivä kun minä erään kaverin kera satuin Martin Harjulaan. Ihailin näköalaa, tähystelin avaroita kenttiä, jotka kasvoivat ruohoa, ja arvostelin Martin viljelyksiä.

— Mitä pidät tästä elämästä? kysyin.

— Mitäpä tästä. Muualla aina parempi kuin meillä. Sehän se tuppaa

ihmisellä olemaan johtavana ajatuksena aina joka paikassa.

Ei ollut siis tyytyväinen hänkään. Tai liekö vaan kateen silmän lumeeksi puhunut. Mene ja tiedä. Luonnon keskellä asuva itsenäinen maanviljelijä saattaa vajota hienoon epäluuloisuuteen; mutta yhtä useasti, ehkä useamminkin, saattaa hän olla hämmästyttävän rehellinen...

Järvensivun Esa.

Se Järvensivun Esa siellä Massan Lapissa on niitä tavallista perinpohjaisempia miehiä hänkin. Kun farmikuume alkoi saamaan hänet valtaansa, niin ei hän, kuten tässä eräät muut, lentänyt suinpäin ensimmäiselle kalutulle farmille olan takaa yrittämään, ja sitten kohtalooaan kiroilemaan, vaan ottipa ja tutkiskeli asiaa perinpohjin ja laati kaikista ensimmäiseksi itselleen teorian, jonka perusteella sitä niinkuin lähti farmia katastelemaan.

En välitä tässä ryhtyä selostelemaan niitä Esan teorioita; laatikoon jokainen itselleen teorian, ja jos ei kykene, niin laadittakoon akallaan. En liioin lähde selittämään sitäkään, oliko teorian tai rahalliset tekijät päättekijänä hänen ostaissaan pieniviljelyksensä Massan Lapissa, se vaan olkoon sanottu, että niin sitä pärjää Esa kun suurtilallisemmatkin.

Yhden havannon lieene Esa tehnyt, joka havainto muuten näyttää olevan sangen yleinen massalaisilla maanviljelijöillä; sen nimittäin, että pitää sitä itsenäisen maanviljelijän joskus vähän kapitalistejakin palvelu. käymällä tehtaan päivätoissa, jottei kokonaan menetä luokkakäsityksiään. Siitä kapitalistien palveluksesta on sitten myöskin seurauksena eräs toinen hyvä puoli: säilyttää rahan tuntemuksen, joka ei nyt luokkataistelukanalta katsoen ole niinkään perin tärkeä, mutta sitä tärkeämpi eräältä toiselta kannalta katsottuna.

Järvensivun Esan itsenäiselle pieniviljelykselle muuten poikkeaa mielihyvällä. En ole sattunut tiedustelemaan miten paljon satoa hän vuosittain korjailee tilaltaan, mutta sen o-

len nähnyt, että melkoisen varaston kiviä hän on saanut kokoon. Siinäpä sitä sitten satoa onkin, joka ei kireämmälläkään ajalla loppuun kulu.

Esan varastoja katsellessa tekisi mieli sanoa: älkää kasatko omaisuutta jota koi syö ja ruoste raiskaa vaan kerätkää kiviä lajiaan niinkuin Esakin, ne eivät kulu ikipäivänä, ellei valtion konkreettiset jouduta varastojen sivu rakentamaan.

Niitä kivivarastoja keräillessään on Esa sattunut löytämään jonkunverran ruokamaata, kivien rakoloista, jossa hän sitten yhtä ja toista viljelee. Eräät tietoviisaat kertovat näiden kivien raoista keräiltyjen maitten kasvavan hyvin. Minä en tiedä, sillä, kuten jo sanoin, en ole Esalta udellut miten hyvää satoa hän tavallisesti saa. Minusta näyttää niinkuin kivien kasaaminen olisi hänen tärkein tehtävänsä ja viljelys vain sivuasiasia. Joku toinen saattaa olla toista mieltä asiassa. Mene ja tiedä kuka on oikeassa. Sen vaan tiedämme, että maku on erilainen.

Resulan Iisakka.

Kun hauskamatalan asemalta kuljetaan sitä tännimmäistä tietä myöten sen mäen yli ja taas mäen yli ja vielä jälleen mäen yli, niin tullaan siihen laaksoon, josta sitten aletaan kivuta ylös Resulan Iisakan itsenäiselle maanviljelykselle.

On sillä Iisakalla toinenkin nimi, ja taitaa sillä Iisakan paikallakin olla toinenkin nimi, mutta resulaksi sen Iisakan tytär "ristitti," vähän jälkeen kun Iisakka paikan osti, ja minusta näyttää, että nimi se on Resulakin, joten olkoon menneeksi. Sillä nimellä sitä Iisakkakin minulle mainitsi, kun tässä viime kesänä käväsin hänen tilaansa katselemassa.

Resula muutoin oli tila josta ei kannata leikkiä laskea. Kaksikymmentä vuotta kertoi Iisakka sen olleen ilman asujata. Aikoinaan on tila ollut mitä parhaimpia paikkakunnalla. Sitä osottavat vieläkin asuntorakennus parine "vajjeripleisseineen" ja muine kommervenkkinen... Mutta hieman ränsistynyt se oli kun Iisakka siihen isännäksi ryhtyi. Vaan eipä tuo ollut

kalliskaan. Iisakalla kun sattui pankkitili olemaan hieman laihanlainen siihen aikaan kun hän itsenäistä maanviljelystä katseli, niin oli Resula noin niinkuin sopiva kauppa, ja siksi hän sen osti.

Ja yritettyään vuoden ajan paisuttaa pankkitiliään, työntämällä kapitalistien grottemyllyssä, joka yritys ei kuitenkaan sanottavaa satoa tuottanut, lähti Iisakka eräänä kauniina kevätpäivänä omalle tilalleen, jossa hän sen jälkeen on uskollisesti pysynyt.

Ei ollut sato erittäin runsas omalla tilallaankaan ensimmäisenä vuotena, jollei se olisi ollut niin tavattoman runsas grottemyllyissäkään. Maat olivat kalutut ja kun Iisakka niihin siementä sirotteli, niin saipa syksyllä näyttää jotakin — mutta ei aivan sitä samaa lajia jota oli kylvänyt.

Seuraavana vuonna, kun karjataloudesta oli kertynyt lantaa ja sitä oli sekoitettu maahan ennenkuin siihen siementä siroiteltiin, sai Iisakka sitä mitä oli kylvänytkin, jopa moninkertaisesti, niinkuin sanassa luvataan.

Tiukalle se otti itsenäisen maanviljelys ensimmäisinä vuosina. Tulipa Iisakalle kerran mieleen sellainenkin tuuma, että grottemyllyyn olisi mentävä takasin, vaikkapa vain lyhemmäksi ajaksi — sitä pankkitiliä paisuttamaan.

Tätä tuumaa toteuttaakseen käväsi hän jo paasilta työtä kysymässä, vaan ei onneksi sattunut saamaan sitä sillä kertaa. Ja kun hän palasi Resulaan, sitä sopivaa aikaa odottamaan, niin kaateli hän odotellessaan vähän kuusipuita omasta metsästään ja kuljetti niitä asemalle omalla hevosellaan ja havaitsi, että silläkin keinoin voi paisuttaa pankkitiliään, ainakin yhtä hyvin kuin käymällä grottemyllyssä päivätöissä.

Ja grottemyllyyn meno jäi sillä kertaa ja ainiaaksi.

"Ennen minä hivutan itseni kuoliaaksi omalla tilallani kuin käymällä grottemyllyssä päivätöissä", päätteli Iisakka.

Ja päätöksensä on hän tähän saakka pitänyt.

Ja siltä näytti, kun hänen hom-

miaan silmäilin, että hän aikoo päätöksensä pitää vastaisuudessaakin.

Ja maanviljelyksen kannalta katsoen on sellainen päätös kieltämättä hyvä.

Olisiko vielä muita kantoja otettava huomioon tätä osiaa arvosteltaissa en tiedä, mutta siitä olen vakuutettu, että jos kalutulla farmilla aikoo elä-

mänsä tehdä, niin kyllä lisakan päätös on kaikista pätevin.

Sillä jos grottemyllyyn alkaa farmilta palata, niin saattaa se pian vetää puoleensa.

Kun antaa paholaiselle sormensa niin...

Niin on monelle itsenäiselle farmarille käynyt. — Kokelas.

Onko se vastaus

Kirj. **Henrich Heine.**

Suom. **Jussi Raitio.**

Nuo pyhät vertaukset jätä vihdoin ja samoin hurskaat arvelusi nuo, ja vihdoin kirottuihin kysymyksiin sä näihin suora vastaukses suo:

Mies kelpo miksi verta vuotain laahaa ja sortuu taakkojensa ristin alla, kun taasen onnellisna lurjus elää ajaen hevosella korskealla?

Miss' onpi siihen syy?—Vai jumalamme

eikö kaikkivaltainen oo vainen? Tai hänkö hullutusta moista halua?

—Se oisi hävyttömyys taivahainen.

Siiis aina kysymme me, kunnes vihdoin suunme aukene ei hetkeksikään, kun toiset tukkivat sen kanssa multan. —Mut onko, onko, vastaus se mikään?

